

A בס"ד

Intro

Today we will learn בע"ה of סנהדרין דף כ"ג
Some of the topics we will learn about include.

The Machlokes רבי מאיר וחכמים in the Mishnah regarding דיני ממונות בשלשה
A monetary case is judged by a Bais Din of three judges.

רבי מאיר holds
זה בורר לו אחד
וזה בורר לו אחד
ושניהן בוררין להן עוד אחד
דברי ר"מ

Each party chooses one judge, and together the two parties choose the third judge.

While the חכמים hold
שני דיינין בוררין להן עוד אחד
The two judges choose the third judge.

And the Machlokes רבי מאיר וחכמים regarding פוסל זה whether or not one party can disqualify the other's דין or witness without any valid proof;

רבי מאיר holds
זה פוסל דיינו ועדיו
One can disqualify a דין or עד without a proof.

While the חכמים hold
אם היו כשרין
אינו יכול לפוסלן
One cannot disqualify a דין or עד without a proof.

B The two explanations according to רבי מאיר in how the לזה can disqualify the עדים's מלוה without being נוגע בעדות, gaining from his testimony;

The Machlokes regarding צריך לברר
If a person claims to have multiple proofs, whether he is required to bring all his proofs to Bais Din?

A

דיני ממונות בשלשה

**זה בורר לו אחד
וזה בורר לו אחד**

<i>חכמים</i>	<i>רבי מאיר</i>
שני דיינין	שניהן
בוררין להן	בוררין להן
עוד אחד	עוד אחד

זה פוסל

Whether one party can disqualify the other's דין or witness without any valid proof;

<i>חכמים</i>	<i>רבי מאיר</i>
אם היו כשרין	זה פוסל
אינו יכול לפוסלן	דיינו ועדיו

B

The two explanations according to רבי מאיר how the לזה can disqualify the עדים's מלוה without being נוגע בעדות.

צריך לברר

1 So let's review ...

Zugt Di Mishnah

דיני ממונות בשלשה

A monetary case is judged by a Bais Din of three, as follows:

זה בורר לו אחד

וזה בורר לו אחד

ושניהן בוררין להן עוד אחד

דברי רבי מאיר

says each party chooses one judge, and together the two parties choose the third judge.

וחכמים אומרים

שני דיינין בוררין להן עוד אחד

The חכמים say that the two judges choose the third judge.

The Gemara explains

מאי שנא דעבדי הכי

The reason it's done this way, is because

מתוך שזה בורר לו דיין אחד

וזה בורר לו דיין אחד

ושניהן בוררין להן עוד אחד

יצא הדין לאמיתו

The דין will comply with Bais Din's decision, since they chose the דיינים.

1

זה בורר

דיני ממונות בשלשה

A monetary case is judged by a Bais Din of three, as follows:

זה בורר לו אחד

וזה בורר לו אחד

each party chooses one judge,

וחכמים אומרים

שני דיינין בוררין להן

עוד אחד

The חכמים say that the two judges choose the third judge.

רבי מאיר

ושניהן בוררין להן

עוד אחד

רבי מאיר says that the two parties together choose the third judge.

The Gemara explains

מאי שנא דעבדי הכי

The reason it's done this way, is because

מתוך שזה בורר לו דיין אחד

וזה בורר לו דיין אחד

ושניהן בוררין להן עוד אחד

יצא הדין לאמיתו

The דין will comply with Bais Din's decision, since they chose the דיינים.

2 The Gemara initially assumes that רבי מאיר וחכמים disagree in רב יהודה אמר רב Halachah of אין העדים חותמין על השטר אלא א"כ יודעין מי חותם עמהן Witnesses should not sign a document unless they know beforehand all those who are meant to sign; because as Rashi explains שמא יחתמו עמהם עד אחד פסול ומבטל עדות כולם ונמצא אלו בושים There is a concern that a פסול witness will sign along with him, and as a result the entire עדות will be disqualified, which will cause them embarrassment.

The same concern also applies to a דיין.

Therefore, the חכמים hold שני דיינין בוררין להן עוד אחד The two דיינים must approve the third דיין, out of concern that a דיין פסול will join the Bais Din.

רבי מאיר disagrees and holds ושניהן בוררין להן עוד אחד The two דיינים can choose the third דיין, and the two do not need to approve the third דיין, because there is no concern for a פסול דיין.

2 רב יהודה אמר רב אין העדים חותמין על השטר אלא א"כ יודעין מי חותם עמהן Witnesses should not sign a document unless they know beforehand all those who are meant to sign;

as Rashi explains

שמא יחתמו עמהם עד אחד פסול ומבטל עדות כולם ונמצא אלו בושים

There is a concern that a פסול witness will sign along with him, and as a result the entire עדות will be disqualified, which will cause them embarrassment.

The same concern also applies to a דיין. Therefore...

רבי מאיר holds

ושניהן בוררין להן עוד אחד

The two דיינים can choose the third דיין, and the two do not need to approve the third דיין, because there is no concern for a פסול דיין.

The חכמים hold

שני דיינין בוררין להן עוד אחד

The two דיינים must approve the third דיין, out of concern that a דיין פסול will join the Bais Din.

3 The Gemara says that this is not necessarily so. Perhaps all do agree that there is a concern for a פסול דיין and therefore דעת הדיינין כ"ע לא פליגי דבעינן All agree that the two דיינים must approve the third דיין. כי פליגי בדעת בעלי דינין They disagree only in whether the דיין בעלי דיין must also approve the third דיין. רבי מאיר holds דעת בעלי דינין נמי בעינן The דיין בעלי דיין must also approve the third דיין. While הרבנן hold דעת בעלי דינין לא בעינן The דיין בעלי דיין do not need to approve the third דיין. =====

3 Perhaps all do agree that there is a concern for a פסול דיין and therefore דעת הדיינין כ"ע לא פליגי דבעינן All agree that the two דיינים must approve the third דיין.

כי פליגי בדעת בעלי דינין They disagree only in whether the דיין בעלי דיין must also approve the third דיין.

רבי מאיר holds

דעת בעלי דינין נמי בעינן

The דיין בעלי דיין must also approve the third דיין.

The רבנן hold

דעת בעלי דינין לא בעינן

The דיין בעלי דיין do not need to approve the third דיין.

4 The Mishnah continues

זה פוסל דיינו של זה
 וזה פוסל דיינו של זה
 דברי רבי מאיר
 says each party can disqualify the other party's judge that he already chose.

While the חכמים say it depends:

אימתי בזמן
 שמביא עליהן ראייה שהן קרובין או פסולין
 He can disqualify a דין only with proof that the דין is indeed
 פסול, such as he is a relative or disqualified to be a
 דין.
 אבל אם היו כשרין או מומחין מפי בית דין
 אינו יכול לפוסלן
 He cannot disqualify a דין without proof if the דין is כשר
 and a מומחה, an expert.

Similarly, רבי מאיר says

זה פוסל עדיו של זה
 וזה פוסל עדיו של זה
 Each party can disqualify the other's witnesses.

While the חכמים say it depends:

אימתי בזמן
 שמביא עליהן ראייה שהן קרובין או פסולין
 He can disqualify a עד only with proof that the עד is indeed
 פסול, such as, that he is a relative or not suitable to be a עד.
 אבל אם היו כשרין
 אינו יכול לפוסלן
 He cannot disqualify a עד without a proof if the עד to be
 כשר

The Gemara asks, according to רבי מאיר

כל כמיניה דפסיל דייני
 In the רישא, how can one party disqualify the other's דין
 without any proof?
 And in the סיפא how can one party disqualify the other's
 דים without any proof?

דין of רישא רבי יוחנן

בערכאות שבסוריא שנו
 The Mishnah refers to a דין who was an amateur. There-
 fore, רבי מאיר holds
 זה פוסל דיינו של זה
 One party can reject this דין, because he does not know the
 Halachos.

While the חכמים hold

לא כל הימנו לפסול דין שהמחוהו רבים עליהם
 Since the דין is כשר and accepted by the public, he is
 considered like a מומחה, like an expert, and cannot be
 rejected without a proof.
 אבל מומחים לא
 However, a דין who is an expert, even רבי מאיר agrees that
 one party cannot reject the דין without a proof.

4

מאיר

רבי מאיר
 זה פוסל דיינו של זה
 וזה פוסל דיינו של זה

Each party can disqualify the other party's judge that he already chose.

חכמים

אימתי בזמן
 שמביא עליהן ראייה
 שהן קרובין או פסולין
 אבל אם היו כשרין
 או מומחין מפי בית דין
 אינו יכול לפוסלן

He cannot disqualify a דין without proof if the דין is כשר and a מומחה, an expert.
 He can disqualify a דין only with proof that the דין is indeed פסול, such as he is a relative or disqualified to be a דין.

רבי מאיר

זה פוסל עדיו של זה
 וזה פוסל עדיו של זה

Each party can disqualify the other's witnesses.

חכמים

אימתי בזמן
 שמביא עליהן ראייה
 שהן קרובין או פסולין
 אבל אם היו כשרין
 אינו יכול לפוסלן

?

רבי מאיר

כל כמיניה דפסיל דייני

In the רישא, how can one party disqualify the other's דין without any proof?
 And in the סיפא how can one party disqualify the other's דים without any proof?

רבי יוחנן explains regarding the

דין בערכאות שבסוריא שנו

The Mishnah refers to a דין who was an amateur.

רבי מאיר

זה פוסל דיינו של זה

One party can reject this דין, because he does not know the Halachos.

חכמים

לא כל הימנו לפסול דין שהמחוהו רבים עליהם

Since the דין is כשר and accepted by the public he is considered like a מומחה, like an expert, and cannot be rejected without a proof.

אבל מומחים לא

However, a דין who is an expert, even רבי מאיר agrees that one party cannot reject the דין without a proof.

5 Regarding the סיפא of עדים the Gemara offers two approaches

1.
 תני ריש לקיש says
 תני עדו
 דקבליה עליה כבי תרי
 The Mishnah is a case where the מלוה, the lender, had only one witness;
 And although regarding ממונ, monetary matters, two witnesses are required;
 In this case, both parties agreed to accept his testimony like that of two עדים;
 And רבי מאיר concurs with his opinion in the next Mishnah that
 יכול לחזור בו
 Although they previously agreed, the two parties can later retract and demand testimony of two עדים.
 That's what רבי מאיר means,
 זה פוסל עדו של זה
 One בעל דין retracted and is no longer willing to accept the testimony of one witness.
 While the חכמים concur with their opinion that
 אינו יכול לחזור בו
 Since the two parties already agreed, they cannot retract and they must accept the testimony of this עד; therefore, they say
 אבל אם היו כשרין
 אינו יכול לפוסלן
 He cannot retract.

2.
 רב אלעזר says
 בבא הוא ואחר לפוסלן
 The Mishnah refers to a case where the לווה, the borrower, together with another person testified against the מלוה's witnesses that they are לעדות פסול.

The Gemara asks
 כל כמיניה
 נוגע בעדותו הוא
 The לווה's testimony ought to be disqualified because he gains from his testimony, in that this witness cannot testify against him, and he will become exempt from paying the loan?

5

Regarding the סיפא of עדים

1

ריש לקיש

תני עדו
דקבליה עליה כבי תרי
 The Mishnah is a case where the מלוה, had only one witness;
 And although regarding ממונ two witnesses are required;
 In this case, both parties agreed to accept his testimony like that of two עדים;

While the חכמים concur with their opinion that
אינו יכול לחזור בו
 Since the two parties already agreed, they cannot retract and they must accept the testimony of this עד;

That is what רבי מאיר means,
זה פוסל עדו של זה
 One בעל דין retracted and is no longer willing to accept the testimony of one witness.

Although they previously agreed, they can later retract and demand testimony of 2 עדים.
יכול לחזור בו
 Although they previously agreed, they can later retract and demand testimony of two עדים.

Therefore, they say
אבל אם היו כשרין אינו יכול לפוסלן
 He cannot retract.

2

רב אלעזר

בבא הוא ואחר לפוסלן
 The Mishnah refers to a case where the לווה, together with another person testified against the מלוה's witnesses that they are לעדות פסול.

?

The Gemara asks
כל כמיניה נוגע בעדותו הוא
 The לווה's testimony ought to be disqualified because he gains from his testimony, in that this witness cannot testify against him, and he will become exempt from paying the loan?

6 The Gemara offers two explanations

1.

כגון שקרא עליו ערער דפגם משפחה

say's רב אחא בריה דרב איקא

The two testified that the entire family of the witness was פסול לעדות, such as, that they are descendants of עבדים, servants.

holds רבי מאיר

זה פוסל עדיו של זה

Because the לוח is not בעדות, because

הני אמשפחה קמסהדי

ואיהו ממילא קפסיל

The testimony is only on the family in general, not on the witness, and once the family becomes פסול, this witness automatically becomes פסול.

While the חכמים hold

אינו יכול לפוסלן

Because

סוף סוף נוגע בעדותו הוא

The לוח is בעדות, because his testimony causes the witness to become פסול.

6

1

רב אחא בריה דרב איקא

כגון שקרא עליו ערער דפגם משפחה

The two testified that the entire family of the witness was פסול לעדות, they are descendants of עבדים, servants.

רבי מאיר

זה פוסל עדיו של זה

The לוח is not בעדות, because

הני אמשפחה קמסהדי

ואיהו ממילא קפסיל

The testimony is only on the family in general, not on the witness, and once the family becomes פסול, this witness automatically becomes פסול.

חכמים

אינו יכול לפוסלן

Because

סוף סוף נוגע

בעדותו הוא

The לוח is בעדות, because his testimony causes the witness to become פסול.

7 2.
 רב דימי אמר רבי יוחנן
 מחלוקת בשתי כיתי עדים
 The Mishnah refers to a case where the מלוה claimed to
 have two sets of עדים, but he only brought one set, and
 now the לווה together with another person testified against
 these עדים.

רב רבי מאיר holds
 זה פוסל עדיו של זה
 He can disqualify the first set,
 Because the לווה is not בעדות לווה,
 Because רבי מאיר holds
 צריך לברר
 The מלוה needs to verify ALL his proofs and bring both
 sets of עדים to Bais Din. Therefore, the לווה would not gain
 from disqualifying the first set, because ®
 שהרי אמר מלוה שיש לו כת אחרת
 The מלוה claimed he has a second set and they will come
 and testify against him. ®
 While the חכמים hold
 אינו יכול לפוסלן
 He cannot disqualify the first set,
 Because the לווה is בעדות לווה,
 Because the חכמים hold
 אינו צריך לברר
 The מלוה does not need to verify ALL his proofs.
 Therefore, the לווה would gain from disqualifying the first
 set, because ®
 יכול לומר אין לי עוד
 The מלוה does not need to bring the second set of עדים.
 =====

7 2

רב דימי אמר רבי יוחנן
מחלוקת בשתי כיתי עדים
 The Mishnah refers to a case
 where the מלוה claimed to have two sets of עדים,
 but he only brought one set,
 and now the לווה together with another person
 testified against these עדים.

רבי מאיר
זה פוסל עדיו של זה
 He can disqualify the first set,
 Because the לווה is not בעדות לווה,
Because רבי מאיר holds
צריך לברר
 The מלוה needs to verify ALL his proofs
 and bring both sets of עדים to Bais Din. Therefore,
 the לווה would not gain from disqualifying the first set,
because
 שהרי אמר מלוה שיש לו כת אחרת
*The לווה claimed he has a second set and they will
 come and testify against him.*

חכמים
אינו יכול לפוסלן
 He cannot disqualify the first set,
 Because the לווה is בעדות לווה,
Because the חכמים hold
אינו צריך לברר
 The מלוה does not need to verify ALL his proofs.
 Therefore, the לווה would gain from disqualifying the first set,
because
 יכול לומר אין לי עוד
*The מלוה does not need to bring
 the second set of עדים.*

8 Rashi mentions a second גירסא in which the reasoning of the Machlokes is in the reverse:

זה פוסל עדיו של זה
 He can disqualify the first set,
 Because the לוח is not נוגע בעדות,
 Because רבי מאיר holds
 אינו צריך לברר
 The מלוה does not need to verify ALL his proofs.
 Therefore, the לוח would not gain from disqualifying the first set, because
 דיו בכת אחת הכשרים
 The second set is sufficient and the first set is not needed.

While the חכמים hold
 אינו יכול לפוסלן
 He cannot disqualify the first set,
 Because the לוח is נוגע בעדות,
 Because the חכמים hold
 צריך לברר
 The מלוה does need to verify ALL his proofs and bring both sets of עדים to Bais Din. Therefore, the לוח would gain from disqualifying the first set, because the first set is also needed.

However, according to both פשטים of Rashi,
 רבי מאיר agrees
 בכת אחת
 אין יכול לפוסלן
 Certainly, if the מלוה has only one set of עדים, the לוח cannot disqualify them, because he is נוגע בעדות.

And רבי מאיר also agrees, according to the conclusion of the Gemara, that if
 נמצאת כת שניה קרובין או פסולין
 כבר העידו עדים הראשונים
 Even if the second set also becomes פסול later on, the first set still remains פסול, and the לוח is not retroactively considered a נוגע בעדות, because at the time of his testimony he was not נוגע בעדות because the second set was כשר at that time.

This discussion continues in the next Daf.

8 Rashi mentions a second גירסא in which the reasoning of the Machlokes is in the reverse:

Rabi Ma'ir holds
זה פוסל עדיו של זה
 Because the לוח is not נוגע בעדות,

Because Rabi Ma'ir holds
אינו צריך לברר
 The מלוה does not need to verify ALL his proofs.
 Therefore, the לוח would not gain from disqualifying the first set

because
דיו בכת אחת הכשרים
The second set is sufficient and the first set is not needed.

While the Chachamim hold
אינו יכול לפוסלן
 Because the לוח is נוגע בעדות,

Because the Chachamim hold
צריך לברר
 The מלוה does need to verify ALL his proofs and bring both sets of עדים to Bais Din.
 Therefore, the לוח would gain from disqualifying the first set, because the first set is also needed.

However, according to both פשטים of Rashi,
Rabi Ma'ir agrees
בכת אחת
אין יכול לפוסלן
 Certainly, if the מלוה has only one set of עדים, the לוח cannot disqualify them, because he is נוגע בעדות.

And Rabi Ma'ir also agrees, according to the conclusion of the Gemara,
נמצאת כת שניה קרובין או פסולין
כבר העידו עדים הראשונים

Even if the second set also becomes פסול later on, the first set still remains פסול, and the לוח is not retroactively considered a נוגע בעדות, because at the time of his testimony he was not נוגע בעדות because the second set was כשר at that time.